NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok VI. Kraków, sobota 24 listopada 1923 Nr. 279

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.123
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi.
Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie zwraca.
Redaktor naczelny przyjmuje od 12 do 1 w południe.

Cena Nru Mp. 20.000

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. 500000 kwrt. 1500000
w Krakowie z odnoszeniem do domu mies. 525000 kwrt. 1575000
Na prowincyi: z przesyłką pocztową mies. 600000 kwrt. 1800000
Za granicą: z przesyłką pocztową mies. 1250000 kwrt. 3750000
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 5000 Mp., wiersz milimetr 1-szpalt. 12000 Mp. Nadesłane 36000 Mp. Wiersz milimetrowy 1-szpalt w tekście 45000 Mp. Wiersz milimetr. 1-szp. na 1-szej stronie 60000 Mp Gratulacye 60000 Mp. Inser. zamiejsc. o 50%, zagr. o 100% droższe

Rząd bez programu.

Kraków, 23 listopada.

(sn) Jeszcze przed tygodniem, gdy z trudem osiągnięta stałość marki polskiej zaczyna się chwiać a dolar podniósł się z 1,800 000 na 2 miliony, domagaliśmy się, by minister skarbu wystąpił w Sejmie z przedstawieniem obecnego stadyum swych zabiegów sanacyjnych. Wystąpienie takie w porę byłoby nas może uchroniło przed 50-cioprocentową zwyżką dolara, za którą nieuchronnie musi iść w ślad równie silna a raczej niechybnie silniejsza zwyżka drożyzny.

Jeśli p. Kucharski nie złożył w Sejmie w owej krytycznej chwili żadnego w tej sprawie oświadczenia, to powodem tego było, jak się obecnie okazuje, nie tylko zlekceważenie przez niego trybuny sejmowej. Całe zachowanie się obecnego ministra skarbu świadczy wprawdzie wyraźnie, że ufny w swą pomysłowość i energię (których niestety nie można było dotychczas sprawdzić) bardzo małą wagę przykłada do roztrząsania problemów finansowych przez Sejm. Jako platformy do wypowiadania swych poglądów, które interesują bardzo całe społeczeństwo już choćby ze względu na stanowisko jakie zajmuje, woli p. Kucharski używać konferencyi prasowych, gdzie wogóle niema dyskusyi, lub też posiedzeń swego klubu, gdzie oczywiście każde słowo tego pupilka endecyi spotyka się z bezkrytycznem uznaniem. Bardzo niechętnie natomiast przemawia p. Kucharski w Sejmie lub w komisyach, gdzie obietnice i fantazye jego nie znajdują już tak bezwzględnej i ślepej wiary.

Wspomnieliśmy jednak, że nietylko ta niechęć do wystąpienia na forum sejmowem była dla ministra skarbu przeszkodą do złożenia oficyalnego oświadczenia w sprawie kryzysu marki polskiej. Dowodem, że istnieje również inna, głębsza przyczyna tego fatalnego w skutkach zaniedbania, jest odpowiedź posła Zdziechowskiego, przewodniczącego komisyi budżetowej, na interpelacyę posła Rozmarina, by minister skarbu zjawił się na posiedzeniu komisyi i wyłuszczył jej swój pogląd na obecną krytyczną sytuacyę państwa. Jak donieśliśmy wczoraj, oświadczył na to p. Zdziechowski, że sprawa ta jest już załatwiona, bo minister Kucharski stawi się na komisyi... we wtorek, po porozumieniu się z Radą finansową. A tymczasem wiadomo, że Rada ta odbyła już kilka posiedzeń, na których wedle zapewnień prasy oficyalnej ciągle tylko bada projekty ministra skarbu i „uzgadnia" z nim swą opinię, a w rezultacie ciągle jeszcze okazuje się potrzeba dalszych posiedzeń. Prawda, że chodzi tu o sprawy zawiłe. Ale wszystkie te kwestye, waloryzacya, Bank emisyjny, równowaga budżetowa, już były tylekroć i tak obszernie omawiane, że najtężsi finansiści „większości polskiej", zasiadający w Radzie, mogliby odrazu się wypowiedzieć przynajmniej zasadniczo czy plany kuracyi p. Kucharskiego aprobują czy nie.

Jest jednak tajemnicą poliszynela że stosunek Rady finansowej a tem samem i stronnictw rządowych do obecnego ministra skarbu wytyczony jest nietylko względami na techniczne wady czy zalety jego projektów, ale w pierwszym rzędzie faktem niezgody między temi poszczególnemi stronnictwami co do zasadniczych środków jakie mają być w sanacyi skarbu stosowane. Ani jeden z fundamentów obecnego rządowego planu reformy nie jest dostatecznie ugruntowany choćby w łonie samej większości rządowej. Przeciw waloryzacyi podatków oponuje, prawie, że jawnie, klub Chrześcijańsko-Narodowy (Michalski) a Związek Ludowo-Narodowy z trudem tylko stroi dobrą minę do tej gorzkiej pigułki, jaką ma połknąć wielki przemysł, jego najwalniejsza podpora finansowa. Z pośród stronnictw rządowych opowiadają się za waloryzacyą podatków tylko Chadecy i Piastowcy, którym w sukurs przychodzi Wyzwolenie, PPS i mniejszości narodowe. Dla „konsolidacyi" większości rządowej rys to bardzo znamienny a zarazem obalający zarzutu antypaństwowego stanowiska lewicy. Ba, lewica jest nawet bardziej państwowa niż samo „państwo", bo domaga się równoczesnej waloryzacyi kredytów rządowych, które w obecnej formie są poprostu stałą, bilionową subwencyą dla wielkiego przemysłu i banków.

Waloryzacya kredytów, zainicyowana jak wiadomo przez Koło Żydowskie, dotknęłaby zaś najbardziej sfery reprezentowane przez prawicę i pozbawiłaby je głównych a intratnych przyjemności rządzenia państwem. Nie mogąc jednak przez wzgląd na przyzwoitość odrzucić waloryzacyi kredytów, zasłaniają się stronnictwa rządowe tem, że wymaga ona jakoby odrębnej ustawy, choć dla załatwienia tej sprawy wystarczyłoby zupełnie jedno zdanie, proponowane przez Wyzwolenie: „Wszelkie kredyty udzielone przez instytucye państwowe i samorządowe będą waloryzowane na zasadach niniejszej ustawy".

Podobnie jak waloryzacya tak i założenie Banku Emisyjnego napotyka wśród stronnictw większości na silną opozycyę. Zdaje się, że już tylko endecy, wierząc ślepo p. Kucharskiemu, godzą się na jego plan jak najrychlejszego wprowadzenia nowej waluty. Reszta większości jak i bezstronni a poważni znawcy wypowiadają się przeciw temu, tak, iż w rezultacie nastąpiło, zgodnie z naszemi przewidywaniami odroczenie „narazie" tej sprawy do „pierwszego kwartału przyszłego roku".

Jest rzeczą wprost zdumiewającą, że rząd, który objął władzę pod hasłem uzdrowienia finansów, nie zdołał w ciągu 6 miesięcy swej gospodarki wyrobić sobie konsekwentnego programu działania. Sejm, jak widzimy przy każdej sprawie skarbowej, nie stawia rządowi żadnych przeszkód i nawet opozycya głosuje za każdą ustawą, która ma państwu coś przysporzyć. Idealniejszych warunków rządzenia wprost nie można sobie wyobrazić. A jednak praca nie idzie naprzód, dolar podnosi się w gwałtownem tempie a spojenia „większości polskiej" trzeszczą niesamowicie, wróżąc skompromitowanej na punkcie jej zdolności państwowotwórczych prawicy nieodzowny koniec jej „snu o potędze".

Poincare ostrzega Niemcy przed następstwami powrotu Kronprinza.

Nota do rządu niemieckiego.

Paryż, 22. 11. PAT. Tekst drugiego pisma w sprawie powrotu kronprinza wysłanego przez Poincarego do niemieckiego charge d'affaires w Paryżu von Hoescha brzmi: Rząd Rzeszy w nocie swojej z dnia 10 bm. doręczone przez charge d'affaires von Hoescha zawiadomił konferencyę ambasadorów w odpowiedzi na pytanie z dnia 9 bm. że upoważnił przedstawiciela Niemiec w Hadze, aby wydał byłemu następcy tronu paszport na powrót do Niemiec. Oświadczenie to sprzymierzeni przyjęli do wiadomości. Skądinąd państwa sprzymierzone powiadomione były o treści pisma jakie charge d'affaires von Hoesch złożył w dniu 18 bm. podsekretarzowi stanu Peretti'emu della Rocca z prośbą o podanie tego pisma do wiadomości Poincarego. Państwa sprzymierzone przyjęły do wiadomości oświadczenie zawarte w dokumencie Hoescha dotyczące zrzeczenia się kronprinza praw do korony pruskiej i cesarskiej i formalnego zobowiązania się Rządu Rzeszy do nieudzielenia zezwolenia na powrót do Niemiec byłego cesarza Wilhelma. Sprzymierzeni stwierdzają, że rząd Rzeszy komunikując Francyi takie zrzeczenie się wspomnianych praw przez kronprinza podpisane dnia 1 grudnia 1918 roku zaznaczył w ten sposób, że uważa ten akt zrzeczenia się za pozostający w mocy i że nie dopuści do jego unieważnienia.

Jednocześnie rządy sprzymierzone stwierdzają, że Niemcy pragną uchylić się od wojskowej kontroli międzysojuszniczej i powołują się w tym względzie na trudności sytuacyi wewnętrznej i na ewentualne niepokoje jakie zaprowadzenie tej kontroli wywołaćby mogło w Niemczech. Jednocześnie zaś zezwalają z całą świadomością donośności sprawy na powrót kronprinza, nie mogąc oczywiście nie zdawać sobie sprawy z tego, że powrót jego na terytoryum Niemiec może spowodować poważne konflikty dla państwa niemieckiego zarówno z punktu widzenia polityki wewnętrznej, jak i zagranicznej. Wobec tego państwa sprzymierzone widzą się zmuszone do zawiadomienia Rzeszy, że czynią ją całkowicie odpowiedzialną za wszelkie konsekwencye mogące wyniknąć z faktu zezwolenia byłemu kronprinzowi na pobyt w Niemczech. Sprzymierzeni uważają za swój obowiązek zwrócić uwagę rządu Rzeszy na niebezpieczeństwo, które mogłoby zmusić państwa sprzymierzone do porozumienia się w sprawie podjęcia odpowiednich środków dla uniknięcia wspomnianego niebezpieczeństwa.

* * *

Berlin. (AW) Według doniesień dzienników rząd niemiecki w odpowiedzi swojej na notę Rady ambasadorów ma zaznaczyć, że zasadniczo gotów jest wypełnić swoje zobowiązania co do postanowień kontrolnych zawartych w traktacie wersalskim, zwróci jednak uwagę na niebezpieczeństwo możliwych zajść. Jak słychać Rada ambasadorów udzieliła generałowi Nolletowi, przewodniczącemu międzyalianckiej komisyi wojskowej dokładnych instrukcyi, które nie naruszą pełnomocnictwa tej komisyi, a upoważnią ją nadal do przedsięwzięcia większością głosów swojej decyzyi.

Dawna większość rozpada się — nowej jeszcze niema.

Dalsze tarcia i zgrzyty. — Pos. Michalski przeciw waloryzacyi. — Chadecya w opozycyi. — Znamienna uchwała „Piasta". — Kłopotliwe stanowisko endecyi. — Sprawa Marka ośrodkiem niezgody. — Klub P. P. S. w rezerwie.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. (Sin) Senzacyą dnia wczorajszego a zarazem niezbitym dowodem rozpadu większości rządowej, było przemówienie **posła Michalskiego** na komisyi skarbowej, skierowane **bardzo ostro przeciw projektowi waloryzacyi podatków.** Poseł Michalski stwierdził, że waloryzacya da możność niebywałych spekulacyi **giełdowych a nadto wstrząśnie organizmem państwowym,** powodując nowe zaburzenia i ekonomiczne strejki.

Oświadczenie to, które wprawiło w **zdumienie** opozycyę, dosadnie charakteryzuje obecną sytuacyę, która da się określić słowami: powszechne **niezadowolenie z rządu, nawet** wśród **stronnictw, tworzących tzw. większość rządową.**

Najsilniej ujawniło się niezadowolenie to na wczorajszem posiedzeniu Chadecyi, o której dziś już bez wahania można powiedzieć, że prze**szła do jawnej i zdecydowanej opozycyi do rządu.**

Także i w „Piaście" opozycya przeciw ministrowi Kucharskiemu zwłaszcza, wzięła górę nad kierunkiem umiarkowanym. Oto na wczorajszej naradzie zarządu głównego stronnictwa PPS „Piast" zapadła następująca znamienna uchwała;

„Zarząd główny stronnictwa „Piast" po wysłuchaniu sprawozdania prezesa klubu p. Dębskiego i po wyczerpującej dyskusyi, wyraża **klubowi parlamentarnemu PSL Piast i członkom swoim w rządzie** zaufanie, oraz wzywa klub parlamentarny i członków rządu do przeprowadzenia przyjętego już przez większość programu skarbowego i reformy rolnej **aż do wyciągnięcia odpowiednich konsekwencyi".**

Jeśli zaś Piast domagać się będzie w sposób stanowczy ustąpienia **ministra** Kucharskiego, wówczas w niemałym kłopocie znajdzie się Związek Ludowo Narodowy, który będzie musiał dokonać już czwartej z rzędu zmiany na stanowisku ministra skarbu. Ta okoliczność i szereg innych wskazują na to, że i w Związku Ludowo Narodowym nurtują prądy, zmierzające do odseperowania się od reszty stronnictw większości. Powszechnie sądzą, że endecy skorzystają z nadarzającej się dzisiaj okazyi, gdy wypłynie w sejmie sprawa wydania posłów Marka i towarzyszy. Chodzą mianowicie wieści, że endecy wystąpią w stosunku do „Piasta" z ultymatywnem **żądaniem głosowania** za wydaniem posłów socyalistycznych. „Piast" natomiast skłania się ku łagodnemu załatwieniu sprawy, tembardziej że Piastowcy przewidują, iż **z socyalistami mogliby się** w niedalekiej już może przyszłości znaleźć się na jednej ławie rządowej.

Tak więc, gmach **większości** rządowej burzy się, a mimo to niema **prawie widoku na utworzenie rządu lewicowego.** Wszystkie dokoła takiego rządu pokładane nadzieje prysnęły w zupełności. Znamienną jest przedewszystkiem uchwała klubu PPS, że socyaliści w gabinecie koalicyjnym udziału nie wezmą, stanowisko zaś swoje wobec przyszłego rządu uzależniają **od jego składu** osobowego.

Minister Dmowski przed komisyą zagraniczną Senatu.

Problem niemiecki. — Pokojowe stanowisko Polski. — Francya. — Anglia. — Kłajpeda. — Zapytanie senatora Ringla. — Wyjaśnienia ministra.

Warszawa, 22. 11 PAT. Otwierając posiedzenie **senackiej** komisyi sprawzagr. senator Kiniorski **zwrócił** się do obecnego na posiedzeniu ministra **spraw zagranicznych** Dmowskiego, z prośbą o **udzielenie informacyi** w sprawie kontroli wojskowej w Niemczech, oraz w sprawie powrotu do Niemiec **kronprinza** nadto w sprawie Klajpedy.

Minister Dmowski

stwierdził przedewszystkiem, że w sprawie kontroli **wojskowej** w Niemczech oraz powrotu kronprinza nie powie nic nowego, gdyż prasa podała bardzo obfite informacye w tej sprawie. Pragnie jednak **dorzucić nieco światła** na całokształt sprawy. Sprawa kontroli wojskowej, która ma ogromne znaczenie dla Francyi i Belgii, **ma bodaj jeszcze większe znaczenie dla Polski.** Jeżeli bowiem **Francya i eBlgia są zabezpieczone** terenem okupacyjnym, to Polska w razie jakiegokolwiekbądź ruchu wojennego **byłaby wystawiona na niebezpieczeństwo bezpośrednie.** Sprawa ta, która od dłuższego czasu już się zaostrzała, zbiegła się ostatnio ze sprawą kronprinza, co powiększyło powagę **sytuacyi.** Prasa niemiecka ogłosiła mnóstwo plotek i potwornych pogłosek o rzekomo zaczepnych zamiarach Polski i Francyi. O ile chodzi o Polskę, to wszyscy musimy podkreślić, że wieści te są wprost humorystyczne, a **nasza polityka jest i chce być ściśle pokojową,** bo przedewszystkiem skierowana ku uporządkowaniu naszych spraw gospodarczych i finansowych. Z tego też powodu sprawa kontroli wojskowej w Niemczech ma ogromne znaczenie, albowiem daje zapewnienie, że w sąsiedztwie naszem nie zajdą fakta, któreby nam przeszkodziły spełnić najważniejsze dla nas obecnie zadania. Wobec odpornego stanowiska Niemiec w sprawie kontroli wojskowej premier Poincare, dążąc do bezwzględnego zapewnienia pokoju, chciał uzyskać pozytywne gwarancye. Była z tego powodu obawa **rozluźnienia stosunków między Francyą a Anglią.** Tem więcej sprawa ta była ważną dla **Polski,** która prawa do sankcyi nie posiad. **Z tego też** względu rząd polski wystąpił wobec mocrstw sprzymierzonych, zwracając uwagę na niebezpieczeństwo. Ostatnie wiadomości pozwalają na sprawę tę zapatrywać się ze spokojem.

Następnie udzielił minister wyjaśnień w sprawie Kłajpedy.

W dyskusyi zabrał głos senator Posner (PPS), który postawił p. ministrowi następujące pytanie: Powołując się na pogłoski w sowieckiej i czeskiej prasie, zapytuję, czy rząd polski prowadził jakiekolwiek rokowania z rządem bawarskim na temat rzekomego restytuowania dynastyi habsburskiej i utworzenia monarchii bawarsko austryackiej.

SEN. RINGEL (KOLO ŻYDOWSKIE)

poruszył cały szereg spraw ogólnego znaczenia, mianowicie **stosunki Francyi do sowietów** w związku ze znanemi podróżami senatorów Herriota i Mozzie, oraz oświadczeniem Poincarego, że jeżeli sowiety uznają długi przedwojenne, to **Francya będzie mogła uznać rząd sowiecki de jure.** Również sprawa pertraktacyi pomiędzy Rumunią a Sowietami nasuwa pewne wątpliwości. Wreszcie ciekawem byłoby dowiedzieć się, jakie jest **stanowisko rządu angielskiego do Polski na tle stosunków i ewentualnego konfliktu polsko-sowieckiego.**

Minister spraw zagranicznych w odpowiedzi na pytania obu senatorów stwierdził przedewszystkiem, że o ile chodzi o rokowania z Bawaryą, to pogłoski szerzone można nazwać jedynie ordynarną kaczką dziennikarską, mającą swoje źródło jedynie w poszukiwaniu senzacyi. Rząd polski w stosunku do rządu bawarskiego poruszył w ostatnim czasie jedynie **sprawę wydalania Żydów z Bawaryi.** Nad sprawą rzekomych pertraktacyi należy przejść do porządku dziennego, jako zupełnie niepoważną.

Odpowiadając senatorowi Ringlowi, p. minister stwierdził przedewszystkiem, że co do **stosunku Francyi do sowietów.** żadnego aktu ze strony francuskiej nie posiada. Trzeba pamiętać o tem, że z rządem **sowieckim nie jesteśmy w stanie wojny.** Zawarliśmy na to **traktat ryski,** chociaż z trudnością, ale stopniowo realizowany. **Nie mamy zamiaru oddzielić się od Rosyi kordonem,** przeciwnie, oświadczyliśmy gotowość rozpoczęcia rozmów, **mających doprowadzić do zawarcia umowy handlowej i komunikacyjnej.** Z tychsamych **względów** nie możemy żądać **od Rumunii, naszego sąsiada i** sprzymierzeńca, **by oddzielała się kordonem od** Rosyi. Na pertraktacye, **które się w tym względzie** toczą między Rumunią a Rosyą patrzymy **życzliwie,** jesteśmy o nich informowani **i liczymy,** że dotyczą spraw raczej **drobniejszych. Uregulowanie** tych spraw jest **pożyteczne, ponieważ i na** naszych terytoryach nie pragniemy **konfliktu. Nasza polityka** wobec sowietów **jest taksamo prowadzona,** jak i **wobec naszych sąsiadów. Jeżeli** chodzi o podróż senatorów **francuskich do Rosyi,** to trzeba wyraźnie zaznaczyć, że **nie jechali oni** tam jako przedstawiciele rządu. **Na tle zaś wewnętrznych** stosunków Francyi są **ci panowie** przeciwnikami obecnego rządu, dlatego **też podróże** te nie mogą **objaśnić** polityki rządu **francuskiego.** Nie mamy więc **ani prawa, ani obowiązku,** kontrolować tego rodzaju faktów. **Sprawa stanowiska** Francyi w razie **ewentualnego konfliktu** między Polską a Rosyą sowiecka wydaje się **p.** ministrowi najzupełniej aktualną. Zresztą **pamiętamy** wszyscy stanowisko Francyi w lecie **1920 r.** Rozmowa na temat **przyszłych konfliktów wydaje** się p. ministrowi muzyką przyszłości, co do której nie mamy powodu zapytywać Francyi. Jesteśmy zresztą przekonani — **mówił p. minister** — że w każdej trudnej sytuacyi możemy liczyć na współudział Francyi, jak i Francya na nas **liczyć** może.

W sprawie stosunku **Anglii do Polski p. minister** powołuje się na to, co już **powiedział w sejmowej** komisyi spr. zagr. Nadmienia przytem, że należałoby dodać tu tylko to, że stanowisko rządu angielskiego w sprawie kontroli wojskowej w Niemczech było według największego przekonania p. ministra w pewnej mierze niewątpliwie też podyktowane względami na położenie Polski. Przy tej sposobności p. minister wyraził zadowolenie, że może podać do wiadomości komisyi, iż w najbliższych dniach zostanie podpisany traktat handlowy pomiedzy Anglią a Polską.

—o-o—

Dalszy ciąg procesu o zamachy terorystyczne.

Warszawa (AW). Proces o zamachy terorystyczne przybierać zaczyna coraz bardziej interesujący przebieg. Wczoraj przesłuchiwano świadka Sawczynę, podkomisarza policyi, który zeznał, iż widział oskarżonego podporucznika Wieczorkiewicza na dworcu kolejowym w Tarnowie na krótko przed odjazdem pociągu pospiesznego w stronę Krakowa. Z pociągu tego — według z góry ułożonego planu — z ostatniej platformy miała być rzuconą bomba na most kolejowy. Zamach — jak zeznawał świadek — nie przyszedł do skutku, albowiem podporucznik Wieczorkiewicz rozminął się ze swoimi pomocnikami na dworcu w Tarnowe. Świadek sierżant Maraszek zeznawał, że podporucznik Wieczorkiewicz dał mu paczkę z poleceniem rzucenia jej do Wisły z zawiadomieniem, iż jest śledzony. Dnia tego świadek zauważył iż oskarżony Wieczorkiewicz był bardzo zdenerwowany. Najbardziej ciekawe były zeznania świadka Stechnowa robotnika metalowca, który przez trzy miesiące należał do tajnej organizacyi, mającej na celu uskuteczbianie zamachów bombowych. Stechnow oświadczył, iż z pobudek ideowych nie mogąc zgodzić się, aby robota terorystyczna mogła być środkiem walki o poprawę bytu klasy robotniczej zadenuncyował organizacyę, a przedewszystkiem oskarżonych Wieczorkiewicza i Bagieńskiego zeznając na śledztwie ciekawe szczegóły, które dotyczą akcyi terorystycznej. Oskarżeni wręczali Stechnowi bomby, które on przewoził kolejami. Obrona w ogniu pytań krzyżowych usiłowała zbić zeznania Stechnowa, który w kilku momentach dawał zeznania sprzeczne ze słowami wypowiedzianemi na śledztwie pierwiastkowem. Zeznania Stechnowa trwały około 3 godziny, poczem ogłoszono tajność obrad sądowych z powodu szczegółów, które świadek miał podać o współudziale jednego z państw ościennych w akcyi zamachowej. Stechnow przyznaje się, iż za służbę pobierał pieniądze. Jutro dalszy ciąg przesłuchiwania świadków.

Obecna „sytuacya" na wszechnicach wiedeńskich.

„System" wszechniemieckich junkrów. — Tchórzostwo Hakenkreuzlerów. — Gdzie rząd i policya? — Dalsze akty terroru. — Protesty młodzieży żydowskiej i socyalistycznej.

Wiedeń. (Tel. wł.). Ostatnie skandaliczne zajścia na uniwersytecie wiedeńskim, o których onegdaj donieśliśmy, trwają wciąż jeszcze, mimo, że odbiły się one żywem echem w całym kulturalnym świecie, wywołując wszędzie zrozumiałe oburzenie, niesmak i potępienie. Charakterystycznem jest przytem, że wszechnice wiedeńskie „luzują" się wzajem w wywoływaniu skandalów. W jednym dniu przypada „kolej" na Uniwersytet który na jakiś czas zamknięto, w drugim zakłócają spokój wszechniemcy na politechnice, w trzecim na Akademii Eksportowej, Akademii rolniczej itd. „Plan" burzliwych demonstracyi zdaje się być „umiejętnie" przemyślany i przeprowadzany, gdyż ekscesów w poszczególnych zakładach naukowych dopuszczają się przeważnie słuchacze — innych zakładów. W ten sposób unikają odważni junkrzy wszechniemieccy kar dyscyplinarnych ze strony poszczególnych senatów akademickich, przyczem jedna część studentów składać może winę na — drugi odłam akademików. Ten „system" dał się wyraźnie zauważyć w ostatnich niepokojach na wiedeńskich wszechnicach. I tak sterroryzowali słuchacze agronomii docenta Akademii eksportowej dra Grünberga i prof. dra L. Straussa. Hackenkreuzlerzy nie oszczędzili przytem i rektora Heidericha, od którego zażądali „ultymatywnie" opróżnienia zakładu z żydowskich słuchaczy „w ciągu 3 minut". Zakład zamknięto.

I na politechnice wiedeńskiej usiłowali reakcyoniści wziąść „ster" w swoje ręce. Mimo zarządzenia przymusu legitymacyjnego, wdarli się Hackenkreuzlerzy i poczęli „hasać" po salach wykładowych. Interwencya dyrektora kancelaryi dra Bauera nie pomogła; junkrzy wtargnęli również do biblioteki. Równocześnie rozlegały się na ulicy gromkie okrzyki za Ludendorfem i Hitlerem.

Niezrozumiałem wydać się musi każdemu, dlaczego rząd nie polecił prezydyum policyi wiedeńskiej poczynić odpowiednich kroków, celem utrzymania ładu i spokoju.

Autonomia wszechnic — służy wszak tylko — wolności nauczania i korzystania z nauki. Ironią zaś i śmieszną farsą staje się zasłanianie się tą autonomią i odgradzanie się nią, niby parawanem, co ośmiela tylko tchórzów z pod znaku Hackenkreuzu. Ciekawe jest również stanowisko austryackich socyalistów, którzy dotąd milczeli, gdyż szło „tylko" o Żydów. Teraz sumienie ich ruszyło się z chwilą, kiedy odium zwraca się również przeciwko profesorom socyalistycznym i kiedy doszło do haniebnego czynu czynnego znieważenia jednej ze słuchaczek, spoliczkowania jej i częstowania — kopnięciami (bo tak wygląda w całej okazałości kultura Hackenkreuzlerów!) za to jedynie, że nosiła w butonierce — czerwony goździk.

I tak do zanotowania mamy liczne protesty młodzieży socyalistycznej, odgrażające się artykuły w prasie robotniczej itd.

Również i młodzież żydowska powzięła ostry protest przeciwko ostatnim wypadkom i złożyła go na ręce rektora Uniwersytetu wiedeńskiego.

Z Gracu i Insbrucku napływają również wieści o niepokojach na tamtejszych uniwersytetach.

Delegacya kupców łódzkich do ministerstwa skarbu.

Onegdaj wyjechała do Warszawy delegacya łódzkich kupców. Delegacyę przyjął wice minister p. Wisenberg, któremu też delegacya wyluszczyła cel swego przybycia. Wskazywali oni, iż wobec stagnacyi w handlu kupcy nie posiadają funduszów obrotowych na opłacanie tak licznych i wysokich podatków. W obecnej chwili kupcy mają do spłacenia podatek obrotowy za pierwsze półrocze, prócz tego podatek obrotowy za bieżący miesiąc, aczkolwiek za sprzedawane towary gotówki nie otrzymują, lecz weksle. Również zbliża się termin zapłacenia podatku majątkowego. Jeśli do tego dodać podatek dochodowy za 1923 r. z mnożnikiem 7, podatek przemysłowy patent, oraz cały szereg podatków komunalnych, to większości kupcom grozi ruina.

Wszystkie te podatki muszą być wpłacone do 1 stycznia 1924, a następnie 5 proc. dziennie od podatków, których kupiec zapłacić nie będzie w stanie przy najlepszych chęciach, chociażby wyprzedał cały swój skład.

Wobec powyższego delegacya prosiła p. ministra, aby zarządził odroczenie płacenia tych podatków, oraz aby mogły one być wpłacone krótkoterminowymi wekslami. Również delegacya położyła nacisk na konieczność przyśpieszenia działalności komisyi szacunkowych, aby ostatecznie płatnicy wiedzieli ile kto ma płacić. W odpowiedzi p. Wisenberg oświadczył, iż

o odroczeniu terminu płatności podatków mowy być nie może

ze względu na potrzeby skarbu, jednakże dezyderaty kupiectwa przedstawi p. ministrowi skarbu, szczególnie

co do przyjmowania weksli

i co do odroczenia spłat, wszystko co będzie możliwe ministerstwo uczyni.

Kupcy! ogłaszajcie w „N. Dzienniku"

Zmniejszenie amerykańskiej kwoty imigracyjnej.

2% wedle klucza narodowościowego z r. 1890

Waszyngton. (Ż.A.T.) Prezes komisyi imigracyjnej, Johnson oświadczył, że nowa ustawa imigracyjna, jaka przedłożona będzie Kongresowi w grudniu br. dopuszczać będzie tylko 2% według i liczby narodowości mieszkających w Ameryce w roku 1890. Jak wiadomo, mogło dotąd przybywać do St. Zjednoczonych 3 proc. narodowości wedle klucza na podstawie liczenia ludności z roku 1919. Nad doborem imigrantów czuwać mają konsulowie Stanów Zjednoczonych Ameryki północnej w Europie.

Przed konferencyą syońską w Krakowie.

W związku z Konferencyą Krajową, która odbędzie się dnia 2 grudnia b. r. w wielkiej sali Kahału, Krakowska 41, wzywamy ponownie wszystkie Komitety Lokalne i mężów zaufania, aby do dnia 25 bm. przesłali nam sprawozdanie z działalności swej miejscowości, a wynik wyborów do 28 b. m. b. r.

Bilety wstępu na galeryę rozpocznie biuro Sekretaryatu wydawać od dnia 28 bm.

Egzekutywa org. syońskiej.

Pomoc domorosłym antysemitom.

„Action Francaise" walczy o numerus clausus w Polsce.

Nasze sfery miarodajne z b. ministrem oświaty p. Głąbińskim na czele doszczętnie się skompromitowały w sprawie numerus clausus. Nie pomogły gościnne występy różnych prof. Sierpińskich, p. Głąbiński musiał cofnąć się na dobrze przygotowane pozycye urzędowego dementi przy równoczesnem wprowadzeniu chyłkiem numerus clausus.

Obecnie pocieszają się pisma endeckie sukursem czarnosecinnej L'Action Francaise", który to organ rozgrzesza panów endeków w zupełności.

Pomijamy bałamutne, kłamliwe i oszczercze wywody p. Leona Daudeta i zatrzymujemy się dłużej tylko nad jednym ustępem, który brzmi:

Z pomocą naszą odzucili Polacy ze swego terytoryum wrogów zewnętrznych: Niemców i Sowiety. Z pomocą naszą zgniotą również naszego spólnego wroga, obcokrajowca, który zakopał się w Warszawie, Lwówie czy Krakowie, w sercu Polski.

Pytamy się, czy to nie jest wtrącaniem się w nasze wewnętrzne sprawy.

Ciekawem byłoby też dowiedzieć się w czem objawiać się będzie, na czem polegać będzie pomoc francuska?

Z teatru im. J. Słowackiego.

„Sen nocy letniej" komedya w 4 odsłonach W. Szekspira z muzyką F. Mendelsohna-Bartholdy. Inscenizacya i reżyserya Stanisławy Wysockiej.

(Dokończenie).

Wykonanie „Snu" na naszej scenie było prawdziwym tryumfem inscenizacyi i reżyseryi p. Wysockiej. Dawno już scena krakowska nie widziała takiej królewskiej oprawy i pieczołowitej troski o każdy, najdrobniejszy chociażby szczegół. Ale ten blask wystawy i przepych dekoracyi nie przytłoczył cudownego piękna bajki. P. Wysocka nie poszła za przykładem Reinhardta, który miał do swej dyspozycyi znacznie bogatszy aparat i mógł sobie pozwolić na prawdziwie wielkopański gest. Nie widzieliśmy tu tych tajemniczych schodów, tych ukrytych zagłębień, z których u Reinhardta wyłaniały się te korowody elfów, wytwarzając w ten sposób nastrój jakiejś sennej zwidy, owszem można było z widowni dokładnie obserwować zjawienie się i znikanie tych orszaków przybocznych Oberona i Tytanii. Biedniejszą jest też nasza scena od „Teatru Polskiego" p. Szyfmana, ale mimoto inscenizacya p. Wysockiej pod względem pomysłowości i czarującego piękna może wytrzymać porównanie ze swymi wielkimi konkurentami. Bo u Reinhardta przepych wystawy wysuwa się niejako na pierwszy plan, wyodrębnia się od całości dzieła i przykuwa oko widza sprychając i przytłaczając aktora, u Karola zaś Frycza pomysł, by do baśniowego gaju wstawić „pergole", rodzaj halli, otoczonej greckiemi kolumnami uczynił z tego zaczarowanego lasu jakiś kunsztowny park książęcy. P. Andrzej Pronaszko, wiedziony intuicyą wielkiego artysty miał ten nieomylny smak, by nie poprawiać poety, nie wyodrębnić się od swych towarzyszy: reżysera i aktora. To też jego gaj był prawdziwym zaczarowanym lasem, zaludnionym przez elfy i gnomy w którym król Oberon kłócił się i przepraszał z Tytanią, w którym rozlegał się wesoły śmiech dobrego Puka, zdala od zgiełku dworu księcia, który tutaj tracił niejako swój majestat i ustąpić musiał berło swej władzy dobremu i litościwemu Oberonowi. Na najwyższą pochwałę zasługują też baśniowe kostyumy malowane wedle projektów p. Pronaszki przez p. I. Nagibora oraz tańce rytmiczne układu p. Heleny Buczyńskiej. Tańce te czarowały swą zwiewną lekkością, stanowiąc doskonały rytmiczny akompaniament do całego tła tej bajki, zalanej morzem różnorodnego światła, kąpiącej się w seledynie księżycowej poświaty.

Z wykonawców wysunęła się na czoło p. Helena Buczyńska jako Puk. Fenomenalna ruchliwość, żywiołowość wybuchów i fantastyczna groteskowość mimiki złożyły się na całość, która jest pod każdym względem imponująca. Przedstawienie to okazało, że w p. Buczyńskiej mamy nierwszorzędny talent, talent może jeszcze zanadto wybuchowy, jeszcze nie utrzymany w ryzach artystycznego umiaru, ale którego absolutnie żadna szanująca się scena nie powinna zaniedbać. Nie widzieliśmy G. Eysoldt słynnej niemieckiej odtwórczyni tej roli, dlatego powstrzymuję się od wszelkiego porównania, którego zresztą nie jestem wcale zwolennikiem.

Także i inni artyści zdobyli się na maximum wysiłku, by stworzyć harmonijną całość. P. Solska w roli Tytanii była sobą, to jest szlachetną w każdym geście, ujmującą każdym ruchem pełna wykwintu i czaru. Rolę pocieszynych rzemieślników odtworzyli przepysznie pp. Dobiesław, Marczyński, Szymborski, Kuslowski, Winawer i Chodecka.

Brak miejsca nie pozwala wyszczególniać poszczególnych tych aktorów, to też i tu na konto dobrej reżyseryi zapisać musimy, że wykonawcy nie silili się wcale na groteskę, tylko stworzyli grupkę rozbawionych, wesołych rzemieślników.

Dobrze się też wywiązali ze swych ról pp. Białkowski jako Oberon, Sawicki jako książę i Socha i Bracki jako zakochani. Na szczególną wzmiankę rzetelnie sobie zasłużyła p. Lubieńska jako Elf.

Przy końcu jedna tylko skromna uwaga. Tempo gry w 2. i trzeciej odsłonie wydaje mi się zbyt powolnem. Czyżby tutaj reżyserka pofolgowała inscenizatorce i — dekoratorowi?

Dr. M. Kanfer.

O szpital żydowski w Krakowie.*)

Ein Hospital für arme kranke Juden
Für Menschenkinder, welche dreifach elend
Behaftet mit den bösen drei Gebresten

Mit Armut, Körperschmerz und Judentume
Heine (Zeitgedichte.)

Sadzę, że głosy w sprawie szpitala żyd. na łamach „Nowego Dziennika" poruszą opinię naszego społeczeństwa, zbudzą je z dotychczasowego letargu i bierności, i spowodują naresz cie uruchomienie szpitala żydowskiego w Krakowie.

Że apel wyszedł ze strony lekarza żydowskiego, jest rzeczą zrozumiałą, gdy się uwzględni, że my lekarze w pierwszym rzędzie mamy sposobność wglądnąć w te straszne wprost stosunki, wśród jakich nasi biedni bracia żyją, w ten prawdziwy padół bólu i nędzy, u którego wejścia powinne być wyryte słowa Dantego:

„Lasciate ogni speranza voi ch'entrate". Ciemne wilgotne nory, w których się zmieścić musi kilka rodzin bez światła i powietrza, barłogi składające się z kilku desek pokrytych łachmanami, oto siedziby, w których ludzie żyją, jeśli to nędzne wegetowanie życiem nazwać można. Jasnem jest, że w takiej atmosferze, przesyconej rozsadnikami wszelakich chorób nawet najzdrowszy organizm z czasem uledz musi. Jakież dopiero widoki ma biedak, jeśli nieszczęście chciało, że nawiedziła go jakakolwiek choroba, a on w tej Gehennie się leczyć musi.

Najgorliwsza opieka lekarska najlepsze medykamenta niezdolne są osiągnąć jakiegokolwiek skutku, gdy urągające najprymitywniejszym warunkom hygienicznym stosunki niweczą wszelkie próby przeciwdziałania chorobie. W tej beznadziejnej wprost sytuacji lekarze zmuszeni są często doradzać choremu i jego otoczeniu, by zgodzili się na przeniesienie go do jednego z szpitali krakowskich. I tu niejednokrotnie spotyka się lekarz z tym faktem, że chory nie chce się na to zgodzić, motywując to nieuzasadnioną zupełnie obawą, że jako Żyd nie dozna w szpitalu nieżydowskim odpowiedniej opieki. O ile te obawy, jak powiadam nie mają najmniejszej racyi, gdyż jak dotychczas obchodzenie się z chorymi bez różnicy wyznania i narodowości jest w szpitalach krakowskich nienaganne, to z drugiej strony lekarz musi się liczyć z mentalnością chorego biedaka, który w takich chwilach nie jest często przystępny najlogiczniejszym rozumowaniom. Zwykle kończy się taka rozmowa smętnym refrenem: „ach gdyby już był szpital żydowski".

Gdy dodamy ponadto, że powyższe szpitale, cierpią na dotkliwy i chroniczny brak miejsca, i że z tego powodu niejednokrotnie, mimo najlepszych chęci nawet ciężko chorych przyjąć nie mogą, to wynika z tego dobitnie, że zreaktywowanie szpitala żydowskiego, staje się z dnia na dzień kwestyą coraz bardziej piekącą.

Przez stworzenie całego szeregu wzorowych instytucyi humanitarnych dało społeczeństwo żydowskie Krakowa chwalebne świadectwo swego wielkiego zrozumienia dla idei socyalnych i gorącej miłości dla swoich biednych braci. By wspomnieć tylko dom sierót, który jest tworem inicyatywy kilku dzielnych jednostek tudzież ofiarności żydowskiego społeczeństwa w Krakowie. Nie jest tedy płonną nadzieja, że i w wypadku, gdzie chodzi o uruchomienie tak ważnej instytucyi jaką bezprzecznie jest szpital żydowski, całe społeczeństwo dopomoże do urzeczywistnienia tego dzieła. Od dłuższego czasu zajmują się lekarze żydowscy naszego miasta intenzywnie sprawą szpitala, i na szeregu zebrań była ona przedmiotem poważnych i rzeczowych rozstrząsań.

Jest prawdopodobnem, że z łona lekarzy wyjdzie inicyatywa do szeroko zakrojonej akcyi finansowej na rzecz tej instytucyi (jeden projekt podaliśmy wczoraj na łamach naszego pisma Red.) i uzasadnioną jest nadzieja, że przy energicznej pracy z tej strony, tudzież przy należytem zrozumieniu i gorącej ofiarności ze strony społeczeństwa żydowskiego szpital nasz zostanie wkrótce uruchomiony.

Dr. Herschdörfer.

*) Artykuł dyskusyjny Red.

„ŻYDOWSKI PROBLEM LEKARSKI". Sprostowanie: Do wczorajszego artykułu p. Dra Adolfa Schwarzbarta zakradł się błąd drukarski:

Odnośne zdanie ma brzmieć:

„Na podstawie tego szematu kosztów tworzy się cegiełkę, czworakiej wysokości: 1) cegiełkę roczną = 576 złp. (a nie jak mylnie podano 57600 złp.); cegiełkę miesieczną = 48 złp. (a nie 576 złp.) 3) cegiełkę tygodniową = 12 złp. 4) cegiełkę dzienną = 2 złp.

ECHA POLITYCZNE.

Proces Churchilla przeciw lordowi Alfredowi Douglasowi.

O obrazę czci. — „Morderca Kitchenera"!... — Winni — Żydzi.

Nazwisko tego ostatniego znamy z niezbyt sympatycznej strony z okazyi sprawy Oskara Wilde. Tym razem wdziera się on w sferę polityki i zmusza nas do zajęcia się jego osobą. Niedawno ogłosił mianowicie pamflet pod senzacyjnym tytułem „Morderca lorda Kitchenera". Pamflet ten zawiera ostre napaści na Churchilla, któremu autor zarzuca, że ze względu na finanserye żydowską sfałszował on komunikat z jutlandzkiej bitwy morskiej. Na skutek tego zarzutu zarządziła prokuratorya śledztwo przeciw Douglasowi, którego aresztowano. Churchila zastępuje sir Richard Muir. Bezpodstawność zarzutów pod adresem Churchilla wynika chociażby stąd, że w czasie, kiedy rozegrała się walka jutlandzka na morzu i kiedy wydano o niej komunikat (tj. w maju 1916 r.), mr. Churchill nie piastował żadnego odpowiedzialnego urzędu. Nie idzie nam w tej chwili ani na tem miejscu o obronę Churchilla. Chcieliśmy tylko podkreślić, że i tu winni są oczywista — Żydzi, żydowskie pieniądze itp.

Życie polityczne.

WYJAZD PREMIERA DO SPAŁY.

Prezes ministrów Witos wyjechał wczoraj do p. Prezydenta Rzeczypospolitej, który bawi w Spale.

WIZYTA GEN. PERSHINGA?

B. dowódca armii amerykańskiej we Francyi gen. Pershing bawiący obecnie na urlopie we Francyi spodziewany jest w gościnie w Polsce.

CO SIĘ STAŁO Z P. PATKIEM?

W przedłożonym Sejmowi preliminarzu ministerstwa spraw zagranicznych figuruje wprawdzie placówka w Tokjo jako poselstwo I klasy, w zestawieniu jednak personalu znajdujemy tylko jednego urzędnika VII rangi i dwóch funkcjonaryuszy kontraktowych, razem wyraźnie trzy osoby. Ponieważ autentycznie wiemy, że p. Patek nie zginął podczas trzęsienia ziemi, zapytujemy, co się z nim stało? Pewną pociechę stanowi fakt, że kredyt osobowy na poselstwo w Tokjo wydaje nam się nieproporcyonalnie wysoki na preliminowany w budżecie personal. Być więc może, że p. Patek „ukryty" jest w tym kredycie. Nie należałoby tego jednak trzymać w sekrecie przed Sejmem.

Z nowych wydawnictw

„PRZEGLĄD WARSZAWSKI" WRZESIEŃ 1923.

Najnowszy zeszyt „Przeglądu Warszawskiego" doskonale redagowanego miesięcznika przynosi wiele cennego materyału. We wstępnej pracy prof. W. Witwicki zastanawia się nad dwoma typami pracy umysłowej: typem człowieka jawy, operującego myśleniem naukowem i typem człowieka posługującego się t. zw. senną zbitką, to jest przeżywającego przedmioty sprzeczne ze sobą. Przeżywamy teraz okres powojennego zmęczenia duchowego, dlatego zauważyć możemy „masowy odwrót dusz w uroczy świat snów na jawie". Ciekawą tę swoją pracę kończy prof. Witwicki słowami: Jedni, zmęczeni odpoczywają na jego łonie, drudzy nie wyszli jeszcze z tego stanu świadomości prymitywnej, mają już prawo głosu i decyzyi i nadają ton w najważniejszych sprawach życia; inni żyją z hypnozy mas. Jeśli nie mamy wrócić w mroczne czasy średnich wieków — a dziś zmierzamy w tę stronę szybko — ktoś niech czuwa". Jak widać nauka nie jest tak oderwaną od życia, owszem pozostaje w ciągłym kontakcie z rzeczywistością konkretną, z której czerpie podniety i którą przekształcić usiłuje na podstawie aktywnych założeń myślenia naukowego. Oby przestroga prof. Witwickiego o niebezpieczeństwie nowego średniowiecza miała jakieś zbawienne następstwa i wyrwała myśl uśpioną rozmaitymi kongresami metapsychicznymi.

Stanisław Jan Gąsiorowski daje treściwe, a jednak na sumiennych badaniach oparte studyum o „rozwoju historyi sztuki" począwszy od XVIII w. aż do czasu najnowszych tj. do prac prof. Józefa Strzygowskiego.

„O mistyce Wieku Oświecenia" — pisze p. J. Ujejski, autor pracy o Malczewskim i wykazuje gruntowną znajomość tej epoki. Mimowoli nasuwa się porównanie owych czasów z naszymi gdyż i obecnie mistyczne kierunki myśli są bardzo popularne. Wspólne zjawiska muszą mieć wspólne podłoże, a jest niem bezsprzecznie zmęczenie.

Treść numeru uzupełnia Studyum Józefa Rachwała o „Symbolizmie" w „Danielu" Wyspiańskiego, będące cennym przyczynkiem do poznania wpływów symbolizmu francuskiego na twórczość Wyspiańskiego, poezye Adama Szczerbowskiego i dokończenie oryginalnej nowelki Stefensona o doskonałem tłumaczeniu Wiliama Horzycy.

Kronika nie jest może tak różnorodną jak za czasów p. Borowego, ale stoi na wysokim poziomie intelektualnym. Tembardziej nas dziwi wycieczka antysemicka, którą na własną chyba odpowiedzialność „popełnił" p. Cz. Znamierowski przy omawianiu „Przebudowy Społecznej" prof. Makarewicza. Nie przeczulenie rasowe przemawia tu, owszem jesteśmy za możliwie objektywnem ujęciem problemu żydowskiego, ale czy to nie obniża poziomu pisma utożsamienie żydostwa z bolszewizmem? Pan Znamierowski w dalszych wywodach zestawia książkę angielskiego filozofa Russela z dziełami prof. Maxa Szelera. Jabym zaproponował jako tertium comparationis — prof. Makarewicza, gdyż produkcya p. Makarewicza niedaleko odbiega od wywodów pruskiego filozofa.

Wspomnieć jeszcze trzeba omówienie najnowszych przekładów francuskich, surową krytykę książki krakowskiego profesora Krzyżanowskiego „Nauka o skarbowości" przez Wł. Studnickiego i ciekawą sylwetkę rosyjskiego pisarza Iwana Bunina, autora powieści „Pan z San Francisko" podaną przez Wł. Fiszera, a będziemy mieli całość zeszytu wrześniowego. Na zakończenie dowcipna dyskusya między redaktorem p. Kołaczkowskim a p. Wacławem Grubińskim, która to dyskusya może służyć jako przestroga dla wszystkich zapalczywych „wpływologów". Pan Kołaczkowski w swem głębokiem studyum o Hamsunie wspomniał między innemi o Grubińskim jako pozostającym pod wpływem Hamsuna. Okazuje się, że p. Grubiński Hamsuna mało czytał. Ale czy wpływ musi być bezpośrednim? M. K.

— NR. 6. „Zwrotnicy" poświęcony całkowicie zagadnieniu futuryzmu. Zagadnienie to, którem tak żywo interesuje się dzisiaj czytający ogół, omawiane jest tu wielostronnie i wyczerpujące, co nadaje całości charakter almanachu.

Treść zeszytu: „List do Zwrotnicy" — F. T. Marinetti; „Analiza i krytyka futuryzmu" — Ta-

KRONIKA.

Kraków, 22 listopada.

— POGRZEB Ś. P. WŁADYSŁAWA PROKESCHA, znanego publicysty i redaktora „Nowej Reformy“ odbędzie się dziś, w piątek o godzinie 11-tej przedpołudniem z kaplicy na cmentarz rakowickim.

Z UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO. P. Adolf Herstein, rodem z Krakowa, otrzymał na tut. Uniwersytecie stopień doktora praw.

POSIEDZENIE RADY WYZNANIOWEJ odbędzie się w niedzielę dnia 25 listop. 1923 r. o godzinie 3 popołudniu w sali obrad Rady I p. Na porządku dziennym:

1) Wniosek sekcyi skarbowej o udzielenie kredytu w kwocie mkp. 100 milionów na druki dla Urzędu metrykalnego.

2) Wniosek sekcyi skarbowej o podwyższenie opłat za druki metrykalne.

3) Wniosek sekcyi skarbowej o udzielenie subwencyi kuchni akademickiej.

4) Wniosek komisyi dla spraw rzeźni w sprawie wydzierżawienia prawa poboru pierza na rok 1924.

5) Wniosek komisyi dla spraw łaźni gminnych o wydzierżawienie na jeden rok łaźni gminnej przy ul. Szerokiej.

6) Wniosek komisyi prawno administracyjnej na zaintabulowanie rewersu demolacyjnego na realnościach na nowym cmentarzu zbudowanych.

7) Wybór komisyi paschalnej.

8) Wniosek sekcyi skarbowej o wydanie deklaracyi objęcia przez Gminę izrael. w Krakowie majątku Stowarzyszenia Rękodzielników Żydowskich.

— REAKTYWOWANIE „EZRY“. Onegdaj odbyło się posiedzenie wydziału biblioteki publicznej „Ezra“ w Krakowie pod przewodnictwem wiceprezydenta dra Leona Fischlowitza. Uchwalono reaktywowanie biblioteki z dniem 1. grudnia br. W związku z reorganizacyą instytucyi wydał Wydział odezwę do obywatelstwa żydowskiego, celem uzyskania funduszu na uruchomienie i utrzymanie tej jedynej żydowskiej biblioteki w Krakowie. Należy się spodziewać, że czytelnicy, w których posiadaniu znajdują się dotąd książki zwrócą je bezzwłocznie, a społeczeństwo nie poskąpi darów dla tej instytucyi.

—KURSY HEBRAJSKIE. Komitet Tarbutu zawiadamia, iż kursy hebrajskie zaczynają się w niedzielę dnia 25 bm. Wszyscy zapisani oraz reflektanci zechcą się zgłosić punktualnie o godz. 5 popołudniu.

—ZEBRANIE HEBRAISTÓW. W sobotę dn. 24 bm. odbędzie się w sali gimnastycznej szkoły hebrajskiej przy ul. Brzozowej 5 wielkie zebranie Hebraistów, referować będą Dr Kohn, p. Neili Jelew i M. Szmulewicz na temat: 1) Ruch hebrajski w Polsce, 2) Organizacya Tarbutu i jego cele, 3) założenie filii Tarbutu w Krakowie. Początek o godz. 8 wieczór. Wstęp wolny.

---

deusz Peiper; „Bilans futuryzmu polskiego“ — Bruno Jasieński; „Mój futuryzm“ — Tytus Czyżewski; „O futuryźmie włoskim“ — Aleksander Kołtoński; przekłady z poezyi futurystycznej włoskiej i rosyjskiej; reprodukcye futurystycznej plastyki i architektury włoskiej itd.

— „Samokształcenie“, miesięcznik oświatowo-kulturalny, Warszawa, Wilcza 66.

Treść numeru:

Nasze cele. B. B. — O wychowanie obywatelskie. A. L. Szymański: Wybór zawodu. Stefania Bojarska: Co mi dało samokształcenie?

H. Sawitri- Zachorska: Morze i Dal (wiersz) Ł. Suk. O poprawny język wśród młodzieży zawodowej.

Co czytać? Informacye i wiadomości. Drobiazgi naukowe. Nowości wydawnicze, odpowiedzi Redakcyi.

— Dr. med. Rafał Becker. Nerwowość u Żydów. Wydawnictwo „Snunit“, Lwów 1923.

— „EKRRAN I SCENA“, Nr. 22—23. Tygodnik artystyczno-literacki dla spraw filmu, teatru i sztuki. Warszawa.

Treść: Dziesiąta muza Andrzeja Wlasta, Figle wojny (powieści ciąg dalszy). W. Grot Bęczkowskiej, Sens milczenia w obrazie filmowym. Przed ekranem, Kronika filmowa, Przegląd teatralny Michała Orlicza, Teatr i muzyka, Przegląd kraju, Przegląd zagraniczny, Kroniki i wiadomości.

Odstawienie do sądu 38 aresztowanych
w związku z wypadkami z dnia 6 b. m.

Liczba aresztowanych przez policyę w związku z zajściami krakowskimi z dnia 6 bm., doszła ostatnio do 38 osób, wszyscy obwinieni, których nazwiska poniżej podajemy, odstawieni już zostali do więzień sądu okręgowego karnego. Są to przeważnie robotnicy, stojący pod zarzutem udziału w rozruchach z bronią w ręku. Nazwiska 38 aresztowanych są następujące:

Antoni Baran, Jakób Bomba piekarz, Ignacy Bulka, Stanisław Chaja, dr Bolesław Drobner, Władysław Druzgała, Tadeusz Galas robotnik, Rudolf Gloger, Eugeniusz Göbel, Józef Górecki, Maciej Kleban, Kazimierz Koprynia wyrobnik rolny, Józef Korzeniak wyrobnik, Wilhelm Kostinek, Ludwik Kubala, Maryan Kulej, Tadeusz Kuntel, Maryan Kuntel, Piotr Liro robotnik budowlany, Stanisław Lis, Franciszek Mazurkiewicz, Franciszek Michniak, Szymon Neuger murarz, Franciszek Poconek robotnik, Wincenty Pietrzyk, Jan Przybyś, Julian Redlich, Stanisław Rusin, Genia Schenkówna, Mieczysław Skruch robotnik, Franciszek Socha, Jan Styrnal murarz, Stefan Świech, Wanda Tuchowiczowa robotnica, Józef Wąchał robotnik, Stanisław Wójcik wyrobnik, Stanisław Zając piekarz i Julian Zbroja piekarz.

Z powyżej wymienionych 6 osób wraz z drem Drobnerem zostało aresztowanych we środę dn. 21 bm. Obecnie toczy się przeciw nim dalsze śledztwo w sądzie, a policya i sąd mają w najbliższych dniach przesłuchać kilkuset świadków, zarówno dowodowych, jak i odwodowych, poczem prokuratura przystąpi do wygotowania aktu oskarżenia przeciw obwinionym. Przeważna część stoi pod zarzutem zbrodni z par. 68 do 71 (bunt i rozruch), a nadto niektórzy odpowiadać mają za przekroczenie z par. 355 (nieprawne noszenie broni).

Obrony wszystkich aresztowanych podjęli się adwokaci dr Heski, dr Kwieciński, dr Lustgarten, dr Ringelheim, dr Rosenzweig i dr Woźniakowski.

W sądzie wojskowym ukończone już zostało [illegible] żołnierzy z 8 p. ułanów, uczestników szarży i z 2 baonu 16 pp. Obecnie prowadzi się dalsze śledztwo przeciw oficerom 16 pp.

KONFERENCYA OKRĘGOWA „TARBUTU“ W KRAKOWIE.

Komitet Okręgowy Organizacyi Tarbutu w Krakowie donosi filiom Tarbutu Zachodniej Galicyi i Górnego Śląska: We czwartek dnia 3 grudnia odbędzie się zjazd Tarbutu, w którym wezmą udział przedstawiciele filii ewentualnie zakładów wychowawczych i kulturalnych wszystkich miast zachodniej Małopolski i Śląska oraz przedstawiciele nauczycieli.

Dnia 4. grudnia odbędzie się konferencya pedagogiczna z obfitym porządkiem dziennym, w której biorą udział wszyscy nauczyciele okręgu.

W konferencyach tych biorą udział prócz członków Komitetu Okręgowego, także przedstawiciele centralnego Komitetu Organizacyi Tarbutu w Warszawie.

— PODROŻENIE KSIĄŻEK. Z dniem wczorajszym mnożnik księgarski w księgarniach krakowskich podwyższony został ze 140 na 200 tysięcy. Oznacza to około 45-procentową podwyżkę cen książek.

— NOWE CENY WĘGLA. Z dniem 16 bm. ceny węgla z kopalń krajowych i górnośląskich zostały podwyższone o 25 procent. Na podstawie tej podwyżki cena 1 ctm węgla jaworznickiego wynosi loco kopalnia: dla gminy m. Krakowa na potrzeby miejskie 762.480 mp., dla handlarzy krakowskich 830,256 mp, dla miejscowości poza Krakowem 847.200 mp.

Cena 1 ctm w sprzedaży detailicznej w Krakowie wyniesie ponad 1 milion mp., zaś w składach miejskich około 950 tysięcy mp. Cena węgla z innych kopalń jest znacznie wyższa. Nowe ceny obowiązują do końca bm.

— CECH FRYZYERÓW KRAKOWSKICH podwyższył cennik za roboty fryzyerskie o 50 procent. Golenie kosztuje obecnie 60 tysięcy mp, strzyżenie 160 wzgl. 180 tysięcy mp. W zakładach drugorzędnych ceny odpowiednio niższe.

— DLA NAJBIEDNIEJSZYCH. Na rzecz komitetu do rozdziału węgla i ziemniaków dla biednej ludności żydowskiej w Krakowie ofiarował p. Izydor Stern z Berlina, syn Naftalego przez p. Hirscha Halperna wagon drzewa, firma Falter i Wattrer wagon drzewa, p. Józef Peisner pół wagonu ziemniaków, i p. I. Steinberg dwie fury drzewa, za co komitet wyraża niniejszem serdeczne podziękowanie. O dalsze datki uprasza się.

PASZPORTY ZAGRANICZNE. Z rozporządzenia p. ministra spraw wewnętrznych poczynając od 1 grudnia br. obowiązywać będą następujące opłaty paszportowe: paszport zagraniczny zwyczajny — 1.500.000 zezwolenie na ponowny wyjazd 500,000, wiza wyjazdowa 500,000, paszport wielokrotny 3,000.000, wielokrotna wiza dla cudzoziemców do Gdańska 4.500,000, paszporty ulgowe 500,000, ulgowe zezwolenia na ponowny wyjazd 200,000, książeczki paszportowe 30.000 m

— REWIZYE W SKŁADACH MĄKI. W dniu wczorajszym w związku z niedzienną niemal zwyżką cen mąki zarządziły władze rewizye w składach mąki. Rewizyi dokonano w ten sposób, jedna komisya policyjna spisywała na giełdzie zbożowej nazwiska hurtowników mąki oraz deklarowane przez nich zapasy i daty nabycia mąki, a równocześnie kilkanaście komisyi rewidujących sprawdzało w składach hurtowników, czy podane przez właścicieli składów daty są prawdziwe. Przez cały dzień wczorajszy czynny był liczny aparat policyjny, a rewizye przeciągnęły się do późnej nocy. Wynik rewizyi dotąd jest nieznany; obiegają pogłoski, że wykryte zapasy są bardzo znaczne.

— OBŁAWY NA „CZARNEJ GIEŁDZIE“. W ostatnich dniach organa policyi przeprowadziły kilkakrotnie obławy i rewizye na „czarnej giełdzie“ na rogu ul. Dietla i Stradomia, a nadto w mieszczącej się tam kawiarni Splittera i w innych lokalach. W rezultacie tych obław doprowadzono „pod telegraf“ kilkadziesiąt osób. Wśród przesłuchanych znajdują się osoby, które będą pociągnięte do odpowiedzialności za zaleganie z zapłatą podatków a nadto niektórzy za uchylenie się od służby wojskowej.

— ZNACZNA KRADZIEŻ TYTONIU. Do sklepu tytoniowego Dawida Klausnera przy ulicy Dietla l. 59 włamano się przez wybicie szyby wystawowej i skradziono papierosów, cygar i tytoniu wartości 70 milionów mp.

— „ZACHÓD I WSCHÓD“ jest to najwspanialszy film, który grany od kilku miesięcy we Wiedniu w kilkunastu kinoteatrach osiągnął największy rekord powodzenia od 5-ciu lat. „Zachód i Wschód“ to sztuka z życia Żydów w 2 seryach o 8 aktach (granych razem), w której główne role odtwarzają znakomici a znani w Krakowie ze swych występów artyści Maly Picon i Jakób Kalisch. Przy wyświetlaniu tego filmu zdarzały się wypadki, że kilka dni naprzód nie można było dostać biletów, pomimo, że wszystkie teatry świetlne, ulegając gwałtownemu żądaniu publiczności urządzały poza zwykłymi seansami jeszcze przedstawienia o godz. 11-tej w nocy.

NADESŁANE.

Listy z kraju.

TARNÓW. (Kor. wł.) Stan wyjątkowy czy stan normalny. — Towarzystwo dramat.- muzyczne „Muza").

Po tragicznych wypadkach z 8 bm., o których „Nowy Dziennik" podał swego czasu dokładne wiadomości, ogłosiło tutejsze Starostwo — powołując się na zarządzenie Województwa krakowskiego — stan wyjątkowy, polegający na zakazie wszelkich zgromadzeń, zebrań, a nawet odczytów, oraz na zakazie ruchu pieszego i kołowego na ulicach miasta między godz. 9 wieczór a 5 rano. Od strzelaniny czwartkowej minęły już, chwała Bogu, dwa tygodnie, spokój panuje w mieście zupełny (zresztą nigdy nie był zakłócony!), a stan „wyjątkowy" jak został ogłoszony, tak trwa i nie ma żadnych widoków, ażeby został zniesiony. Przed kilku dniami wysłali w tej sprawie adwokaci tutejsi telegram do premiera Witosa, żaląc się na naruszenie konstytucyą zagwarantowanych swobód obywatelskich, ale — stan wyjątkowy trwa nadal, zamieniając się powoli w stan normalny. Błagamy na tej drodze — w imieniu wszystkich obywateli tarnowskich, bez różnicy płci i narodowości — Województwo w Krakowie o łaskę i zmiłowanie się nad nami: niechaj zleci Starostwu tarnowskiemu zniesienie stanu wyjątkowego! Dalibóg, żadna rewolucya w Tarnowie nie grozi...

Przed kilku dniami odbyło się konstytuujące Walne Zgromadzenie nowozałożonego Towarzystwa dramatyczno- muzycznego „Muza", skupiającego w swem gronie liczny zastęp inteligencyi żydowskiej. Programem Towarzystwa jest szerzenie kultury ogólnej i żydowskiej. Narazie pracuje intenzywnie sekcya dramatyczna, która przygotowuje na najbliższy czas wystawienie „Samotnych ludzi" Gerharta Hauptmanna, oraz sztukę z repertuaru żydowskiego. Wybór Wydziału na I. Walnem Zgromadzeniu dał wynik następujący: p. Adolf Seiden (prezes), pp. Dr Berkelhammer i Dr. Katz (zast. prezesa), p. Sal. Rein (sekr.), p. Adolf Margulies (skarbnik), oraz pp. inż. Bernstein, Fröhlich, Eug. Funarski, Henryk Schwanenfeld, I. Schipper i B. Speiser. — Nowemu Towarzystwu życzymy powodzenia w pracy.

SĘDZISZÓW. Piszą nam: Słyszy się często narzekania na niesłusznie wysoko wymierzone podatki. Prawy obywatel stara się jednak zawsze usprawiedliwić organy wymiarowe i uspakajać pokrzywdzonych. Ale to co się dzieje w okręgu podatkowym ropczyckim od czasu objęcia urzędu inspektora przez p. Balaka przechodzi wszelką imaginacyę. Nie będziemy poruszać wymiarów zależnych od subjektywnej oceny, na których temat kursują różne wersye, przytoczymy tylko trzy fakta na ilustracyę z jaką „dokładnością" i znajomością stosunków p. inspektor podatkowy pracuje. Otóż przy gminie Sędziszów wymierzono Leibowi Feilbogen podatek dochodowy za 1923 r. w kwocie 492,800 mk. a temu samemu podatnikowi przy gminie Przedmieście Sędziszowskie za ten sam podatek i za ten sam okres kwotę 800 tys. mk. Taki sam fatalny „lapsus calami" podwójnego wymiaru w rażąco różnej wysokości spotkał u nas również Perlę Taffet i Naftalego Kleinmanna.

Gdy mowa o p. Balaku warta jeszcze wspomnieć, że załatwienie odwołań odbywa się w naszym okręgu w sposób całkiem osobliwy. Mianowicie p. Balak wzywa rekurentów a to nawet zamieszkałych na krańcach dość rozległego powiatu, narażając ich na stratę czasu oraz kosztów podróży i tłumaczy im... celowość cofnięcia rekursów na czas wniesionych i należycie ostemplowanych. Możeby Izba Skarbowa zechciała pouczyć p. inspektora podatkowego o tem, że odwołania są po to, ażeby je komisya odwoławcza rozpatrywała i poprawiła wyrządzoną podatnikowi krzywdę, która przecież jest możliwą, jeśli ustawa przewiduje tok instancyi.

PRZEMYŚL. (Z ruchu partyjnego). Onegdaj odbyło się zwyczajne Walne zgromadzenie tut. „Iwrii". Przebieg zgromadzenia był dość burzliwy. Po złożeniu sprawozdań ustępującego Wydziału wywiązała się nader ożywiona dyskusya, w której brali udział pp. Tuchman, Bierman, Fratz, Bauer, Sabik, Orenstein sen. i inni. W skład nowowybranego wydziału „Iwrii" wchodzą: pp. Bernstein Abr. — prezes, Tuchman, Szachner, Bierman, Fratz, Bauer, Langsam, Frost, Südwerds i inni.

Również i stow. niesienia pomocy emigrantom do Palestyny „Ezra" odbyło onegdaj Walne zgromadzenie. Po złożeniu sprawozdania, z którego wynika, iż stow. „Ezra" wytężyło swe siły należycie we wspomnianej dziedzinie dokonano wyboru nowego Kierownictwa, z p. Knollerem na czele.

Społeczeństwo żydowskie naszego miasta powinno akcyi „Ezry" okazać pełne zrozumienie jakoteż jak najdalej posuniętą pomoc.

WYBOR KAZNODZIEI ŻYD. m. Warszawy odbędzie się dnia 2 grudnia. Jak już donieśliśmy ma nim zostać prof. Schorr.

BILET TRAMWAJOWY w Warszawie kosztuje od dziś 30.000 mk.

ŁÓDZKIE PISMA podniosły cenę na 35000 za egzemplarz.

Z NĘDZY MIESZKANIOWEJ. W najnowszej publikacyi wydziału Statystycznego m. Łodzi „Roczniku statystycznym na r. 1922", znajdujemy dane wyniki, że w Łodzi na jedno mieszkanie przypada przeciętnie aż 6 osób.

SAMOBÓJSTWO Z NĘDZY popełnił w Warszawie 79 letni starzec, Jan Falkowski, zrzucając się z 6 piętra. Poniósł śmierć na miejscu.

O LOS WYCHOWAŃCÓW SZKOŁY DENTYSTYCZNEJ W WILNIE. Do Warszawy przybyła onegdaj delegacya, reprezentująca interesy około 100 uczniów i 40 absolwentów wyższej szkoły dentystycznej w Wilnie. Zabiega ona o uznanie praw tej młodzieży, która na skutek likwidacyi uczelni przez władze warszawskie, znalazła się poprostu na bruku.

Przegląd gospodarczy

W SPRAWIE KONCESYI TOWARZYSTW OKRĘTOWYCH. Z dniem 1 stycznia 1924 r. upływa termin koncesyi dla towarzystw okrętowych. Koncesye te udzielane są przez Min. Przem. i Handlu w porozumieniu z Państwowym Urzędem Emigracyjnym. Wobec tego, że Polska dotychczas nie posiada ustawy emigracyjnej na wzór innych państw, koncesye te mają charakter prywatno-prawny. W związku z tym informują nas, że są omawiane projekty sanacyi prawnych w stosunku do organizacyi towarzystw okrętowych.

ZALICZKI NA PODATEK MAJĄTKOWY. P. wice-premier Korfanty kontynuuje pertraktacye z poszczególnymi przemysłami w sprawie płacenia zaliczek na podatek majątkowy, w najbliższych dniach odbędzie się konferencya z przedstawicielami gałęzi przemysłu: papierniczego, cukrowniczego, kartoflanego i spirytusowego.

ULGOWY MIESIĄC CELNY. Rozporządzeniem ministrów skarbu oraz przemysłu i handlu wprowadzony został miesiąc ulgowy dla towarów, które przy wywozie opłacać mają cło w efektywnym złocie. W ciągu miesiąca ulgowego cło może być uiszczane w markach, atoli w wysokości odpowiadającej ściśle kursowi walut złotych.

WYWÓZ KARTOFLI. Min. Rolnictwa uzgodniło z Min. Przem. i Handlu warunki wywozu kartofli. Kontyngent wywozowy nie jest ograniczony. Opłata eksportowa wynosi 12 dolarów od wagonu (a nie 5 dol. jak proponowano). Eksporter winien na każdy wagon wywożony postawić do dyspozycyi urzędów aprowizacyi krajowej 2 wagony ziemniaków po cenie giełdowej. W ten sposób wywóz kartofli nie ma przynieść uszczerbku rynkowi wewnętrznemu.

POLSKA UMOWA HANDLOWA Z ANGLIĄ. Rokowania z rządem angielskim o zawarcie umowy handlowej Polski z Anglią dobiegają do końca. W najbliższym czasie będzie uzgodniony tekst umowy. W chwili obecnej pertraktacye prowadzone są w Warszawie z radcą handlowym poselstwa angielskiego p. Kimensem.

CENY ZŁOTA I SREBRA. Pol. Kraj. Kasa Pożyczkowa płaciła 21 bm. za rubla złotego 1,107.000 m. pol., za rubla srebrnego 736,000 mkp., za markę złotą 513,000 mkp., srebrną 204.000, za złotą koronę austryacką 436,200 mkp., srebrną 170,800, za złotą jednostkę monetarną Unii łacińskiej (frank złoty) 415.500, frank srebrny 170,800, za dolara złotego 2,154 000, srebrnego 984.600, za złoty funt szterling 10.481,000, za szylinga srebrnego 214,000, gram czystego złota 1,431,410, srebra 40 tys. 920 mkp.

PROJEKT ZNIESIENIA MINISTERSTWA KOLEI? „Gazeta Lwowska" donosi, iż w kołach kompetentnych istnieje projekt zniesienia Ministerstwa kolei. Zarząd kolejowy przeszedłby w ręce generalnej dyrekcyi kolejowej, zorganizowanej na zasadach handlowych.

(Zdumiewająco prosty sposób! Kolej przynosi deficyt? — Znieść Ministerstwo Kolei!!)

Lwowska Izba adwokacka o ochronie lokatorów.

Ze Lwowa donoszą: Nowy projekt ustawy o Ochronie lokatorów, który już przeszedł przez drugie czytanie w Sejmie, wzbudza we wszystkich kołach ludności jak najwyższe zaniepokojenie. W tej mierze wypowiedzieli się wczoraj na posiedzeniu łącznie z Izbą adwokacką delegaci Izby inżynierskiej, lekarskiej, handlowej, zrzeszeń kupieckich rzemieślniczych. Zebrani uchwalili wezwać Izbę adwokacką do wypracowania memoryału, w jaki sposób możnaby zreformować tę ustawę w przyszłości, wyraźnie jednak zaznaczając, że dopóki nie nastąpi stabilizacya waluty, nie można czynić żadnego wyłomu w dotychczasowej „Ochronie lokatorów".

Z giełdy.

Kraków, 22 listopada.

Wskutek stałej zwyżki dolara przy równoczesnym zastoju efektów stały się kursy ich tak absurdalnie niskie, że wreszcie musiały dzisiaj ruszyć z miejsca, tem bardziej, że dolar na razie się zatrzymał. Zwyżka objęła większość papierów z wyjątkiem arbitrażowych tj. Zieleniewski, Siersza górnicza i Tepege, które już przedtem szły w górę za dolarem. Szczególnie silnie podniósł się Bank Przemysłowy oraz Impex i Glob.

Po giełdzie robiono: Jaworzno drobne 17.500, grube 15.000, Gazy 18.500—18.750, Len 400—410, Chybie 6.550—6.650, Nafta Krosno 1.250—1.300, Lokomotywy 290—310, Azot 155—160, Tow. węglowe 60—70, Teropol 40—45, Agrochemia 600 płacono, Silesia 2.250—2.450.

W transakcyach bankowych robiono dziś walutami po kursach otrzymywanych a mianowicie: Waluty: Dolary 2,775.000—2,785.000, Funty szterlingi 12.100.000, Czeskie korony 80.000.

Czeki: Nowy Jork 2,775.000—2,800.000, Londyn 12,100.000, Zurych 485.000—486.000, Praga 82.000—84.000, Wiedeń 39.50.

Akcye bankowe, handlowe i przem.:

	Transakcye	
	22 XI.	21 XI.
Polski Bank Przem. I-VII	365—405	340—360
Bank Hipoteczny	580—600	—
Bank Małopolski	650—700	570
Ziemski Bank Kredyt.	115—125	0[illegible]—110
Powszechny Bank Kred.	41—44	40—41
Bank Komercyalny I—IV	—	90—105
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	2800	—
Polskie Tow. handl.	450—465	410—435
Handl. Sp. akc. „Impex"	10—10,5	9—10
„Pharma" Mag. Jaworniccy	270	262—275
Tow. han. Bracia Rolniccy	300—320	210
„Polski Glob"	75—95	60—65
C. Hartwig, Poznań	—	—
Żegluga Polska	51—53—55	50—51
Warsz. Tow. Trans. i Żeglugi	—	—
Zieleniewski I—IV	9160—9250	9100—9150
H. Cegielski, Poznań	570—580	540—55
Parowozy I-III.	240—245	235—240
„Automotor" fabr. samoch.	—	300—310
„Lemiesz" fabr. masz. roln.	—	—
„Trzebinia" żel.	375—390	330—33
Zakłady amunic. „Pocisk"	285	250—280
Huta żelazna, Kraków	—	—
W. Kucharski fabr. metal.	—	—
Herzfeld-Victorius, odl. żel.	—	—
Fab. Portl.-Cem. Szczakowa	—	—
„Górka" fabryka cementu	8500—8750	8300—8[illegible]
Sierszańskie Zak. Gór. S. A.	5500—5700	5300—5750
„Tepege" Tow. dla prz. gór.	2650—2700	2600—2525
Ska akc. przem. naft. i g. z.	—	—
Karpackie Tow. naftowe	—	—
Akc. Tow. naft. „Galicya"	—	—
A. T. dla przem. oleju skal.	—	—
Polska Nafta	195—225	185—250
„Pokucie" Naft. Sp. akc.	280	—
„Oikos" T. A.	41 0	3800—3900
„Strug" Przem. drzewny I.	500—530	520—535
„Pezet" Powsz. zakł. bud.	75—80	70
Syndykat koszyk. Kraków	90—120	70—80
Fabr. przet. fl. w Trzebini	2600	2525—2575
„Krakus" Zj. fab. prz. wysk.	375—400	380—390
Fabr. cukru w Chodorowie	3600—3700	3200—3275
Fabr. porcel. w Ćmielowie	630—650	585—600
Elektr. w Sierszy I—IV	95—105	88—90
B. W. Niemojowski	270—300	285—290
Fabr. kapeluszy w Myślen.	—	—

Giełda warszawska

Giełda warszawska z dnia 22 b. m. (PAT) Dolary Stanów Zjedn. tranz. 2,100 000 frank złoty w kupnie 450550, bony złote 355000—370000—375000, pożyczka złota 2,500—2,700, milionówka 3800—3700.

Czeki: Belgia tranz. 120000—119800 Berlin tranz. — —, Gdańsk tranz. — —, Holandya tranz 925000—951500, Londyn tranz. 10.975.000—10.975.000 Nowy Jork tranz.

2,500.000, Paryż tranz. 138000—136750, Praga tranz. **72000, Szwajcarya** tranz. 436560, **Wiedeń** tranz. 351/4, **Włochy tranz.** 101400.

Warszawa 22 b. m. (PAT.) **Giełda. Akcye Podane** cyfry rozumieją się w tysiącach Mp. Bank **Małopolski, Kraków** 500—560 Bank przemysłowy Lwów **335-300-335 Bank** Zw. Sp. Zar. Poznań 2900-2950-2900 **Pula 190** 200-195, Wildt 255-270-260, Cukier, Warszawa **6400—4000—4500**, Cegielski 560—525—545, **Ursus 495—520—515**, Parowozy 250—240—260, **Zawiercie 335000—345000**—340000, **Żegluga** 235—220—230, **Pol. nafta 195—220**—207, Siła i Światło 475—510—500 **Ćmielów 600, T. P. G.** ——, **Starachowice** 2650—**2750—2575—2650**, Pocisk 300—310, Zieleniewski **3800—9500—9300** Żyrardów 250000—260000—270000, **Chodorów 3050**—3 00, Trzebinia ——.

Giełda wiedeńska

Wiedeń 22 b. m. (PAT.) **Dewizy. Amsterdam 27050** Zagrzeb i Belgrad 808 Berlin 950 (za bil.) Bruksela ——, **Budapeszt** 3444, Bukareszt 349, **Chrystania** 10180, **Kopenhaga** 12880, **Londyn** 30[illegible], Madryt 9230, **Medyolan** 2104, **Nowy Jork** 70935, Paryż 5[illegible]7, Praga 2057. **Sofia** 785, Sztokholm 18470, Warszawa 210—250, **Zurych** 12875, Dolary 70560, Belgijskie 3400, duńskie **12170**, marka niemiecka 9, angielskie 307 700, francuskie 3860, holenderskie 26850, włoskie 3070, **jugosłowiańskie** 799, norweskie 10050, polskie 210—250, **rumuńskie** 343, szwedzkie 18260, **szwajcarskie** 12860, **hiszpańskie** 9110, czeskie 2084, węgierskie 215.

Papiery lokacyjne. Renta majowa 2210, austr. **renta koronowa** 1100, **renta** lutowa 2110, w[illegible] renta koronowa 8260, losy tureckie 450, priorytety kolei **południowej** 501000. Anglobank 320.000, Bankverein **167.000**, **Bodenkredit** 350000, Austr. zakład kredytowy **268100**, Bank depozytowy 68500, Länderbank 297000, **Merkury** 190000, Unionbank 279800, **Bank** obrotowy. **147000**, Żywnostenska 870100, Kolej północna 19,000 000 **Lwów—Czerniowce** ———, Koleje austr. 776.000, **Kolej południowa** 218000, Alpiny 601000. Berg u. Hutten 5.700.000. Krupp 371000 Huta Poldi 92.000, **Praskie tow. przemysłu** żel. 2,170.000, Rima 216000 Skoda 1,186.000, Zieleniewski 240500. Apollo 790000, Fanto **3,700.000**, Gal. Karpaty 40.000, Galicya 22,000.000. **Schodnica** 1,400.000, Siersza 146800.

Wiedeń, 22 listopada PAT. Akcye. Kompas **32.000**, Goleszów 1,220.000, Lumen 67.000, bank małopol. 18 000, bank hipoteczny 15.000, Portland cement 1,385.000, [illegible] 116.000, nafta polska 2,300.000, Browary lwowskie 295.000. Iring 275.000 —280.000, Mrażnica 156.000—160.000 TPG. ——

Giełda berlińska

Końcowe kursa dewiz w Berlinie z 22 bm. (PAT), cyfry w milionach Amsterdam 3.75000 **Buenos** Aires 1296750 **Bruksela** 190800, Chrystiania 616555 **Kopenhaga 726189. Sztokholm** 1101240. **Helsingfors 107730 Włochy** 183540 **Londyn** 18,3[illegible]4.000. Nowy York 4,895.000, **Paryż** 251420, **Szwajcarya** 728175. **Hiszpania 546680, Japonia** 1,895.000 **Belgrad 47581, Rio** de Janeiro **359100**. **Wiedeń** 55352, **Praga 1216**[illegible]5, **Budapeszt** 21945, **Sofia 34314.**

Giełda zuryska

Końcowe kursa dewiz w Zurychu z 22 bm. (PAT.) **Berlin** (nie notowano) **Holandya** [illegible] (217), **Nowy Jork** 5 23/4 (576), **Londyn** 25 16 (24.97), **Paryż 31.80 (30.80)**, **Medyolan** 25.10 (24.80), **Praga** 16.721/2 **(16.70)**, **Budapeszt** 0.03.00 (0.03.0[illegible]), **Bukareszt** 2.90 (2 80), **Belgrad** 6521/2 (6.40), **Sofia** [illegible]75 (4.[illegible]), **Warszawa —— (——)** Wiedeń 0.0080[illegible] (0085[illegible]), **Austr. korona stempl.** 00081 (0,0081½).

Zurych, 22 listopada PAT. Bankverein notował **dziś** nieoficyalnie markę polską 00002 i pięć 8-**mych** do 00003 jedna 8-ma.

Zurych, 22 listopada PAT Bankverein notował **dziś nieoficyalnie** markę niemiecką 00080—00090 **za 10 miliardów**.

Marka polska.

Budapeszt, 22 listopada PAT. Marka polska 060 —080.

DRUGA RATA PODATKU GRUNTOWEGO. Dnia 17-go bm. weszła w życie nowela do ustawy **z dnia 15-go** czerwca br. w przedmiocie wyró**wnania** podatków gruntowych, tudzież niektórych **podatków** budynkowych, podnosząca wykładnik podwyżki drugiej raty podatku gruntowego oraz podatków **od** budynków za bieżący rok, obliczony w myśl art. 9 wspomnianej ustawy w wysokości **1, 1, do** 15, dla płatników zaś, od których przypada powyżej 1,000,000 mk. — do 20. Takiej samej podwyżce ulegają oddzielne dodatki progresywne, **ustalone** w art. 2 ustawy z dnia 15-go **czerwca.**

Obliczona według powyższych wykładników **druga rata podatku** gruntowego i podatków bu**dynkowych za rok** bieżący, winna być uiszczona **do dnia 17 grudnia br.**

Rozpowszechniajcie „NOWY DZIENNIK",

Senator Hammerling składa mandat?

Sin. Warszawa. (Telefonem) Zarząd główny stronnictwa PSL zażądał od senatora Hammerlinga, by wytoczył skargę sądową przeciw redaktorom pism, w których ukazały się artykuły, zawierające kalumnie na senatora. Senator Hammerling oświadczył, że ma zamiar sprawę skierować do sądu marszałkowskiego. Zarząd stronnictwa jednak nie zadowolił się tem oświadczeniem i wyznaczył sąd partyjny, którego zadaniem będzie zbadać zarzuty czynione senatorowi Hammerlingowi.

Jak słychać, w związku z tem, senator Hammerling nosi się z zamiarem złożenia mandatu i cofania się z życia politycznego.

W sprawie szkolnictwa mniejszości narodowych

Sin. **Warszawa.** (Telefonem) Wczoraj zjawili się **u** ministra oświaty p. Grabskiego posłowie **dr Hausner i Daczko** (Klub niemiecki) w sprawie szkolnictwa mniejszości **narodowych.** Poseł Hausner zwrócił m. in. uwagę na sprzeczne z konstytucyą zamknięcie gimnazyum ewangelickiego **we** Lwowie, z zlecenia p. Głąbińskiego.

P. minister przyrzekł sprawę rozpatrzyć przychylnie.

Przygotowania do VIII. Olimpiady.

Wzorem staroż. Greków. — Przygotowania we Francyi. — Udział wezmą i szampioni ducha. — A my?

Francya czyni gorączkowe przygotowania do Olimpiady. Nowością VIII Olimpiady będzie konkurs sztuki (malarstwo, rzeźba, architektura, poezya itd.) Zwycięzcom będą przyznane nagrody podobnie jak szampionom w ćwiczeniach fizycznych. Artyści są związani warunkiem, że prace ich muszą mieć za temat sport. W wystawie projektów na afisz 8-mej Olimpiady wzięli udział artyści Bourdelle, Besnard, Capielo, Jean Droit, Desparbieux, Orsy i inni. VIII Olimpiada będzie więc zupełnie wzorowaną na staro-greckiej. Obok poetów będą ubiegali się o wieniec wawrzynowy lekko—atleci, kultura fizyczna staje obok umysłowej Dlatego wiek XX nazywamy wiekiem renesansu kultury fizycznej. We Francyi praca wre. Związek pływacki wyznaczył 50 pływaków i pływaczek. **Inni** trenerzy **ćwiczą** zawodników **w skokach, inni w wyścigach.**

Również szermierze francuscy nie zasypiają **gruszek w** popiele i tym razem myślą odegrać poważną rolę. O ile Gaudin **nie** spadnie w formie, to w floretach mogą liczyć na pierwsze nawet miejsce, gdyż pokonany przez niego Włoch Nadi **był dotąd niezwyciężonym** szermierzem.

Do szermierki staje 14 narodów w zawody. Mimo to Polska ma w szablach pewne szanse **po Węgrach** i Austryakach. Jeżeliby Polska miała **wziąć** udział w tej Olimpiadzie, czy nie należałoby **już** zacząć treningów? Ponieważ Kraków ma najtęższych szermierzy cywilnych w osobach p. Winklera, dr. Adera, p. Papeego, tudzież por. Zabielskiego mogłyby władze wojskowe odkomenderować na pewien czas pułk. Gollinga, por. Berskiego, **Laskowskiego** z Poznania i **rotm. Segdę z Bydgoszczy do** Krakowa. W osobie mistrza Linnemana znaleźliby znakomitego instruktora, w licznych spotkaniach poulowych podnieśliby swoją klasę. W ten sposób możnaby zebrać prawie wszystkich najlepszych szermierzy (brak wprawdzie jeszcze p. Yambery ze Lwowa) w jednem miejscu i bez specyalnych kosztów. W Olimpiadzie zimowej weźmie udział napewno Anglia. Węgrzy wysyłają łyżwiarza Audora Szende i narciarzy Istvana Devana, Straucha i Haberla. Rumunia sprowadziła trenera amerykańskiego M. Louis Schroedera. który w 1920 r. przygotowywał francuskich atletów do Olimpiady.

POCAŁUNEK MATKI WSKRZESZA ZMARŁĄ CÓRECZKĘ! W mieście hiszpańskiem Vittoria **miano** w tych dniach pochować dziewczynkę, uznaną przez lekarzy za zmarłą. Gdy zamknięto już trumnę, matka zmarłej, jakby tknięta przeczuciem, ubłagała pogrzebowych, aby pozwolili jej jeszcze raz pocałować córkę. Zdjęto więc wieko i matka nachyliła się nad dzieckiem, w tejże jednak chwili uczuła, jakby lekki ruch rzekomo zmarłej. Pobiegła więc natychmiast do lekarza, który stwierdził, że dziewczynka wychodzi istotnie ze stanu silnego odrętwienia, w którym wzięto ją za umarłą. Wkrótce też powiodło się **przywrócić rzekomo zmarłą do życia.**

Kilka cyfr z budżetu.

Warszawa, 22. 11 PAT. **Do laski marszałkowskiej** zaczęły wpływać druki stanowiące **objaśnienia** do wniesionego już w październiku przedłożenia ustawy skarbowej na rok przyszły. Część pierwsza odnosząca się **do** prezydenta **Rzeczypospolitej** wykazuje w dochodach **10240 (obliczenie** w dziesiątkach tysięcy) rozchody stanowią **kwotę** 1.8[illegible]7 i dzielą się na uposażenie prezydenta **i wydatki** kancelaryi cywilnej. Uposażenie prezydenta wynosi 87.640, obliczone jest ono w stosunku **do normy** z czerwca 1923, zmniejszonej **na życzenie** prezydenta o 25%. Druga część **budżetu odnosi** się do sejmu i senatu. Dochody wynoszą **2.299 rozchody** 2.802. Część trzecia odnosi się **do kontroli** państwowej, której dział dochodów **nie wykazuje** żadnych źródeł, rozchody zaś wynoszą **1.154.**

Nabożeństwo żałobne za poległych w Krakowie żołnierzy prawosławnych.

Warszawa. PAT. Dnia 22 listopada. **Na wczorajszem** uroczystem **nabożeństwie żałobnem w metropolitalnej** cerkwi za dusze **poległych w Krakowie** żołnierzy prawosławnych między innymi **obecni** byli: w zastępstwie bawiącego w Spale **prezydenta** Rzeczpospolitej adjutant generalny **pułkownik** Zaruski, w zastępstwie **niedomagającego premiera** podsekretarz stanu **Studziński**, minister **wojny** generał Szeptycki, **marszałek** senatu **Trąmpczyński**, posłowie, **senatorowie**, dyrektor **departamentu** wyznań niekatolickich **w** ministerstwie **wyznań** religijnych i **oświecenia publicznego Pekarski, generalicya,** itd.

Aresztowanie b. premiera saskiego.

Drezno, 22. 11 **PAT. Comp. Były saski prezydent** ministrów **Zeigner na rozkaz prokuratoryi** został aresztowany **i odstawiony** do więzienia **śledczego. Aresztowanie pozostaje** w **związku z zarzutem przekupstwa** podniesionym w **ostatnim czasie przeciwko** Zeignerowi.

Mussolini — Poincare.

Wiedeń, 22. 11 PAT. Neue Freie Presse donosi: Włoski dziennik Nuovo Paese donosi, że zamierzone jest spotkanie Mussoliniego z **Poincarem** w połowie przyszłego **tygodnia** w **jednej z granicznych** miejscowości. Dotychczas **oficyalnie tej wiadomości** nie potwierdzono.

W kraju rozpanoszonej reakcyi.

Budapeszt. 21. 11 PAT. Węg. B. K. **Powieściopisarz** Desider von Szabo został z powodu **artykułu**, ogłoszonego w jednym z dzienników **o nędzy** urzędników, w którym władze **dopatrzyły się podburzania** i obrazy narodu węgierskiego. **skazany** na 2 lata więzienia i 100.000 koron grzywny.

Drobne ogłoszenia.

Panna intel. z lepszego domu ze znajomością buchalteryi, poszukuje posady kasyerki w większem przedsiębiorstwie handlowem z wolną sobotą. Łask. zgłoszenia pod sub „Rzetelna" do Adm. N. Dz. 1298

Dwaj spokojni handlowcy, poszukują wspólnego pokoju możliwie z osobnem wejściem z całem utrzymaniem lub bez za dobrą zapłatą. Zgłoszenia natychmiast pod „Dolary" do biura ogłoszeń „Praca". Karmelicka 16. 1874

Dla 5-letniej dziewczynki poszukuje się panny (żyd.) na godziny popoł. Zgłoszenia Zielona 2, II. p. między 2—3 popoł. i 8—9 wieczorem. 1866

Mieszkania w nadbudującym się drugim piętrze w Podgórzu do wynajęcia. Informacyi z grzeczności udziela J. Menasche, ul. Kalwaryjska 32 od 2—3 popoł. 1881

Ekspedyentkę i praktykantkę, przyjmie Striker, Sienna 11. Zgłoszenia Sebastyana 33, II. p. między 2—3 popoł. 1289

Kocioł bulierowski bez armatury do sprzedania. Zgłoszenia fabryka zapałek „Znicz", Podgórze-Zabłocie między 3—4 popoł.

Książki najrozmaitsze do sprzedania. Miodowa 22, I. p. od godz. 2—5.

Szymon Kirschner ur. w r. 1901 w Chrzanowie unieważnia kartę zwolnienia wystawioną przez D. O. K., Kraków. 1299

Każda kobieta

dbająca o zdrowie swoje i swych dzieci, musi mieć u siebie w domu i dokładnie poznać nowo wydaną książkę p. t.:

„Lekarka domowa"

Złotą Księgą Kobiecą. 1814

Książka ta, opracowana przez **Dr. med. J. Springer,** praktyczną lekarkę aprobowaną w Szwajcaryi i Niemczech, zawiera 840 stron z 936 ilustr. oryginalnemi, 32 tablicami i dodatkami kolorowymi. **Do nabycia we wszystkich księgarniach w Polsce oraz na całym świecie**

Skład główny: G. Dorn, Warszawa, Poczta Główna, skrzynka 220.

A. K. LIWER, BĘDZIN

skład wyrobów żelaznych, różnych drutów, łańcuchów, gwoździ, przyborów szewskich i tapicerskich, **zagranicznych naczyń emaliowanych** aluminiowych różnych wyrobów 1465 i lakierowanych.

Adwokat Dr. Rubin Besen

w Grybowie

poszukuje **koncypienta,** kawalera, obznajomionego z praktyką prowincyonalną. Posada natychmiast do objęcia. Nieuwzględnione oferty zostaną bez odpowiedzi. 1868

Zgubione dokumenty wojskowe na nazwisko Jan Leszcz, ur. w Widłce unieważnia się. 1292

Jedrzejawski Jan ur. w Ostrowcach Baranowskich unieważnia dokumenty wojskowe. 1292

Zamiana mieszkania

2 pokoje i kuchnię z pół komfortem na Kazimierzu zamienię na takiesame lub większe z komfortem pełnym w innej dzielnicy. Zgłoszenia pod „Zamiana" do Adm. N. Dz. 1294

KONKURS.

Przełożeństwo izr. Gminy wyzn. w Cieszynie ogłasza konkurs na posadę

kantora

dla postępowej **bożnicy** w Cieszynie.

Wymagana jest znajomość języka polskiego i niemieckiego, **nadto prócz dobrego głosu** i znajomości **rytuału,** także **umiejętność** dyrygowania **chórem** przy **akompaniamencie** organów.

Petenci z **wykształceniem,** celem ewent. objęcia równocześnie sekretaryatu Gminy mają **pierwszeństwo.**

Posada do objęcia 1 kwietnia 1924.

Warunki według umowy. Mieszkanie zapewnione. Termin wnoszenia podań do 1-go lutego 1924.

1871 **Przełożeństwo izr. Gminy wyzn. w Cieszynie.**

Modne meble kuchenne, Sypialnie, Meble biurowe

1708 Specyalna fabryka

Pomorskie tartaki parowe

ELBE i Ska

Gdańsk-Wrzesz, Ostseestrasse 4.

Fabryka mebli w Kalisku pow. Starogard Pomorze

Natychmiastowe dostarczanie ze składu fabrycznego **po najtańszych cenach.**

Przedstawiciele poszukiwani.

Maszyny 1759 młyńskie

oraz wszelkie przybory dla młynów dostarcza

A. Romer, Biuro techn., Kraków

plac Matejki L. 5. :: Tel. 4213.

Wytwórnia artystycznie ręcznie wykonanych dywanów smyrneńskich

Pauliny Landau i Elżbiety Semler

1699 **Dziedzice**

poleca gotowe dywany w najpiękniejszych kolorach i perskich deseniach we wszystkich wielkościach po najniższych cenach.

Zastępstwo na Kraków „Karolina" ul. Grodzka L. 49.

NOWA DRUKARNIA DZIENNIKOWA

przyjmuje wszelkie zamówienia w zakres drukarstwa wchodzące, w szczególności druki bankowe, kupieckie, przemysłowe, reklamowe, czasopisma i dzieła, wykonując takowe starannie, szybko i po cenach umiarkowanych

W KRAKOWIE PRZY ULICY ORZESZKOWEJ L. 7.

KRAKOWSKI PRZEMYSŁ KAWOWY

1746

„MOKKA"

dawniej fabryka konserw Ignacego Hollaendera założona w Tarnowie w r. 1893 **Sp. z ogr. odp.,** po przeprowadzonej reorganizacyi i zmianie firmy **na sp. z ogr. odp. przeniesioną** została do Krakowa **Przedmiotem przedsiębiorstwa** jest fabrykacya **konserw kawowych i innych** surogatów kawowych **oraz mechaniczna palarnia** kawy. Fabryka mieści **się w nowych własnych budynkach i jest zaopatrzona w maszyny i motory najnowszego systemu Monstr na ukończeniu. —** Zgłoszenia o zastępstwa przyjmuje Zarząd **Kraków, XXII., Rękawka 32.**

CHOROBY PŁUCNE SĄ ULECZALNE.

Po wielokrotnych próbach doszli lekarze do wniosku, że **„FAGOSOL"** leczy choroby płucne. 1683

„Fagosol" zalecany przez powagi lekarskie, leczy **bronchit, gruźlicę, kaszel, astmę i koklusz.**

Skład główny: HENRYK FUKS, Warszawa, Żórawia 4a

Pannę

1288

obznajomioną z czynnościami biurowemi do kantoru przyjęć, przyjmie **pralnia „Czystość", Kołłątaja 9.** Zgłoszenia osobiste z pisemną ofertą między 5—9 wiecz.

Sprzedam

kompletną sypialnię wraz z innemi meblami, ewent. mieszkanie, składające się z 3-ch pokoi i kuchni obok starego mostu podgórskiego. Zgłoszenia pod „Wyjazd" do Administracyi Nowego Dziennika. 1293

„Matura" Kraków, Grodzka 60

szkoła parter. 1769

Informacye i zapisy od 3 - 6 popoł. (prócz niedziel świąt).

Największy instytut przygotowawczy do matury i poszczególnych klas w zakresie gimn. i sem. naucz.

P. T. Wojskowi, Urzędnicy, Nauczyciele przygotowują się zapomocą wykładów pisemnych.

Opłaty niskie. Dla niezamożnych ulgi i zwolnienia

Informacye i prospekta bezpłatnie.

Na odpowiedź znaczki.

Chroni wzrok.

Oszczędza prąd.

1288

PHILIPS ARGENTA

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Ign. Schwarzbart. Red. odpow. Jakób Freund. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7